

Laapersveld te Hilversum

Inleiding

De gemeente Hilversum is bezig met de voorbereidingen voor herontwikkeling van Laapersveld 21-23. In het plangebied is een school gevestigd. Deze zal gesloopt worden om ruimte te maken voor nieuwbouw. Voor het te schrijven bestemmingsplan is een oriënterend ecologisch onderzoek uitgevoerd (Roodzand, 2010). In het onderzoek wordt geconstateerd dat er in de omgeving vier zoogdiersoorten met een beschermde status van categorie 2 en/of 3 voorkomen. Uit eigen onderzoek is bekend dat in het kilometerblok waarin het bouwplan ligt vijf soorten vleermuizen voorkomen, namelijk:

- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) – een soort die in bomen een vaste verblijfplaats zoekt. De rosse vleermuis is in grote aantallen jgend aangetroffen aan de overzijde van de spoorlijn. De vleermuis jaagt daar boven het braakliggend terrein aan de Diependaalselaan. Er zijn met zekerheid geen vaste verblijfplaatsen van de rosse vleermuis binnen het plangebied.
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) – een soort die in relatief kleine kolonies in gebouwen voorkomt. Aan de Curacaolaan /Surinamelaan is een kolonie van de laatvlieger waargenomen. De exacte kolonieplek is niet bekend
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) – een zeer algemene soort die in woningen wordt aangetroffen. De gewone dwergvleermuis wordt in kleine aantallen verspreid over het van Riebeeckkwartier waargenomen.
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) – in het najaar worden in de bossen ten zuiden van Laapersveld vrij grote aantallen ruige dwergvleermuizen gehoord. Er zijn verscheidene paarterritoria. Deze beperken zich tot het bosgebied en worden binnen de bebouwde kom ter hoogte van Laapersveld niet waargenomen.
- Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) – een vleermuis die net als de rosse vleermuis in bomen een verblijfplaats zoekt. De watervleermuis is jgend boven de van Riebeeckvijver gehoord en gezien.

Met vrij grote zekerheid hebben geen van de vleermuizen een vaste verblijfplaats binnen het plangebied aan het Laapersveld. Uit voorzorg wordt echter voorgesteld om enkele maatregelen te nemen, die schade aan vleermuizen voorkomen. De maatregelen bestaan uit twee onderdelen, ten eerste het aanbieden van een geschikte alternatieve verblijfplaats en ten tweede het “vleermuisvriendelijk” slopen van de gebouwen. Als deze maatregelen worden uitgevoerd wordt de schade aan de eventueel voorkomende vleermuizen voorkomen c.q. opgeheven en hoeft in het kader van de Flora- en faunawet geen verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) bij het Ministerie van LNV worden opgehaald.

Alternatieve verblijfplaats

De Laatvlieger en de Gewone dwergvleermuis zijn de soorten die vrijwel altijd in gebouwen worden aangetroffen, de Ruige dwergvleermuis is meer opportunistisch en wordt op tal van schuilplekken waargenomen. De andere twee potentieel aanwezige soorten worden in holle bomen waargenomen. De beide gebouwbewonende soorten wordt aangetroffen in nauwe spleten en kieren, zoals een spouw of onder de dakpannen. De vleermuizen zitten bijvoorbeeld op een warme plaats. Voor de vleermuizen wordt een tijdelijke alternatieve verblijfplaats aangeboden in de vorm van een grote vleermuiskast (zie bijlage 1 en www.waveka.nl)

). Deze kast wordt opgehangen ruim voordat de sloop wordt gestart. In de kast vinden de vleermuizen een onderdak tijdens de sloop en de nieuwbouw. In de nieuwbouw kunnen eenvoudig geschikte verblijfplaatsen worden geïntegreerd. Daarvoor wordt een deel van de spouw op de zuidzijde, of de schoorsteen toegankelijk gemaakt voor vleermuizen. Met het ontwikkelen van verblijfplaatsen in of nabij de schoorsteen zijn goede resultaten bereikt. De toegang kan geregeld worden door het open laten van enkele stootvoegen. De ruimte achter de invliegopening moet warm en tochtvrij zijn en niet te diep. Een normale spouw is ruim voldoende.

Vleermuisvriendelijk slopen

De school en de noodlokalen worden pas gesloopt nadat zeker is dat er geen vleermuizen in aanwezig zijn. Dat kan door buiten de kwetsbare periode (kraamtijd en paartijd) en op momenten dat het 's avonds enkele dagen achtereen warmer is dan 8 °C. De beste periode hiervoor is eind april of de periode tussen half juli en eind augustus te werken. Er zijn twee technieken die gebruikt kunnen worden; bij een beperkt aantal goed bereikbare invliegopeningen kunnen deze met een loshangende lap plastic worden afgeschermd. De lap wordt aan de onderzijde los gelaten. De vleermuis kan nu wel de verblijfplaats verlaten maar niet betreden. Na een paar geschikt nachten zijn er met grote zekerheid geen vleermuizen meer aanwezig en wordt de opening dichtgemaakt. Een andere mogelijkheid is onder begeleiding van een ecooloog te slopen. Dan wordt er eerst een deel van het dak verwijderd – er ontstaat dan tocht in de ruimten. De vleermuizen zullen dan een andere verblijfplaats zoeken. Ook nu kan na een aantal geschikte dagen (droog en warm) de gebouwen gesloopt worden.

Aanvullingen

Naast vleermuizen zijn er nog enkele andere diersoorten bedreigd door het ontbreken van geschikte verblijfplaatsen. Met enkele eenvoudige en goedkope maatregelen zijn hiervoor oplossingen mogelijk. Gedacht kan worden aan nestkasten voor de huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*) of zwarte roodstaart (*Phoenicurus ochruros*). Deze soorten worden regelmatig binnen de bebouwde kom van Hilversum aangetroffen, de maatregelen kunnen dus een positief effect geven. Voor alle drie de vogelsoorten zijn speciale neststenen of -kasten aan te schaffen en in te bouwen (zie o.a. www.waveka.nl)

Literatuur

- Boer, T.E. den & F.A. Majoor (1994) Vogels onder dak. Vogelbescherming, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helvesen & D. Nill (2006) Handbuch der Fledermäuse Europas und Nordwestafrikas. Kosmos, Basel.
- Dietz, M. & M. Weber (2000) Baubuch Fledermäuse. Ein Ideensammlung für fledermausgerechtes bauen. AK Wildbiologie.
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Kooijmans, J.L. (2009) Stadsvogels: bouwen, beleven, beschermen. Vogelbescherming, Zeist.
- Roodzand, S. (2010) Quick scan natuur Laapersveld 21 & 23 te Hilversum. Grontmij, Alkmaar.
- Simon, M., S. Hüttenügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz, heft 76. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.

Culemborg, 25 oktober 2010

Peter van der Linden
Schenkeveld Bureau voor Natuur en Landschap
Visstraat 1
4101 AC Culemborg
t: 0345-534245
f: 0345-534028
e: bramschenkeveld@ziggo.nl
p.vanderlinden2@chello.nl